

Penger fra foreldre og kommunen gikk til millionutbytte, firmahytte og

HER ENDTE BARNEHAGE

LUKRATIVT: På tre år har barnehageeier Tormod Meyer tatt ni millioner i utbytte fra seks barnehager. Det har skjedd i en av Norges fattigste kommuner, Halden.

BARNEHAGER

Av Aina Ebube Helgheim (tekst), Halden, Håvard Yttredal (tekst), Oslo, og Marthe Amanda Vannebo (foto), Halden

51 år gamle Tormod Diskerud Meyer har de siste årene hatt stor suksess som privat barneha-

geeier i Halden. Meyer har bygget opp et intrikat system av selskaper for å drifte de seks barnehagene sine.

Klassekampen har gransket pengeflyten i konsernet og finner at han har tatt et utbytte på totalt ni millioner kroner på tre år. På toppen av det har han en samlet lønn over tre år på 3,3 millioner fra barnehagene.

Alle inntektene som går inn i Meyers konsern, kommer fra foreldrebetaling og kommunale tilskudd. Hvordan kan han sitte igjen med så mye til seg selv?

Historien om de private barnehagene i Halden handler om høye leiepriser, om lav bemanning, om en firmahytte på fjellet. Og også om konas gullsmed.

Liten og lønnsom barnehage

– Her starta Tormod Meyer, sier Tormod Meyer og peker mot et gult, gammelt trehus med trær på begge sider.

Han har tatt med Klassekampen på en kjøretur til barneha-

gene han eier. Denne heter Solbakken, ligger i et gammelt menighetshus og er den første han kjøpte. Bak bygget renner ei lita elv hvor man kan se ørreten hoppe om våren. Nå har Meyer drevet Solbakken i 25 år.

– Dette er hjertebarnet mitt. Den er ikke så lønnsom, men jeg kan drive den fordi jeg har andre barnehager som er større, sier han.

Det siste regnskapet viser at Solbakken går svært godt. Det gjør alle barnehagene hans. Mens norske barnehager eid av aksjeselskap i snitt ga et driftsresultat på 2,5 prosent av inntektene i 2019, genererte Solbakken et overskudd på 11,3 prosent, ifølge tallene han selv har rapportert til Utdanningsdirektoratet (Udir). Den er altså mer enn fire ganger så lønnsom som gjennomsnittsbarnehagen.

Samme år tok Meyer 448.264 kroner ut av Solbakken. Det var penger han overførte til sitt eget morselskap, som ligger på top-

pen av selskapsstrukturen han har bygget opp.

I sum overførte han 4,6 millioner fra de seks barnehagene til morselskapet sitt. Meyer presiserer at 800.000 av disse er verdier som lå i en barnehage han kjøpte i november samme år, og at de pengene dermed ikke er resultat av hans egen barnehagedrift.

Barnehagepenger ga utbytte

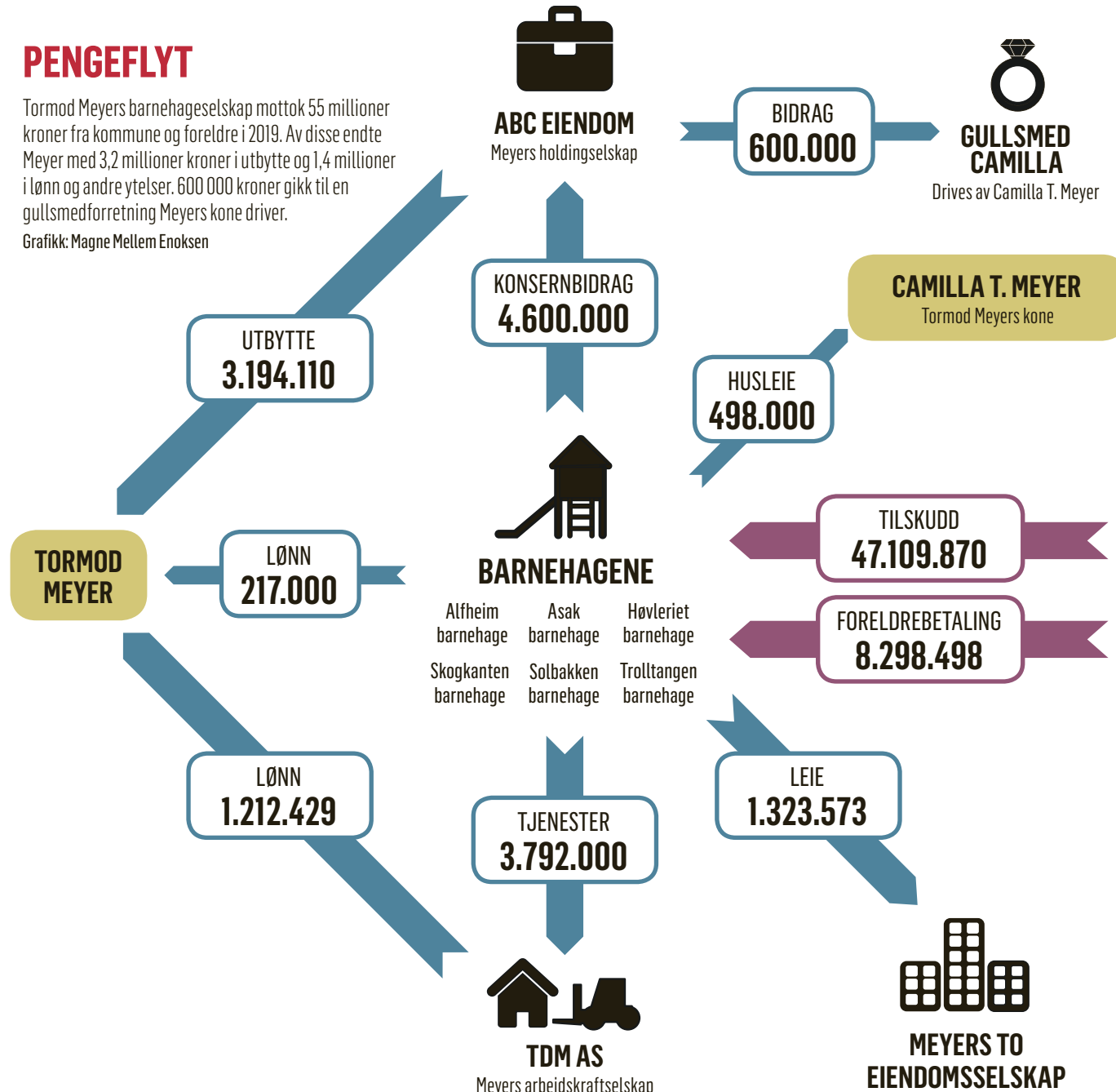
– Vi må nesten kjøre videre hvis vi skal rekke det her, sier Meyer.

Utafor bilvinduet glir Halden forbi. Kommunen, som i en årrekke var blant Norges fattigste, har vært inn og ut av den såkalte Robek-lista.

PENGEFLYT

Tormod Meyers barnehageselskap mottok 55 millioner kroner fra kommune og foreldre i 2019. Av disse endte Meyer med 3,2 millioner kroner i utbytte og 1,4 millioner i lønn og andre ytelser. 600 000 kroner gikk til en gullsmedforretning Meyers kone driver.

Grafikk: Magne Mellem Enoksen

DER DET STARTA: Barnehageeier Tormod

gullsmeden kona driver: PENGENE

Byen har i praksis vært satt under statlig administrasjon som følge av elendig økonomi. I 2019 havna Halden på 336. plass av 422 kommuner på Kommunal Rapport's barometer.

I dag er Meyer den største barnehageaktøren i hjembyen sin, større enn kommunen selv. I 2019 overførte kommune og foreldre totalt 55 millioner til barnehagene han eier.

Mesteparten gikk naturlig nok til drift av selskapene, eksempelvis lønn til ansatte. Men Meyer har også latt barnehagene leie bygg og kjøpe tjenester av selskaper han eier:

- 1,3 millioner i husleie til to av Meyers eiendomsselskap.

- 500.000 for leie av bygg og parkeringsplasser som Meyers kone eier.

- 3,5 millioner for regnskap, vaktmester, it-service og lignende.

- 240.000 til en ferieleilighet på fjellet for barnehageansatte.

- 4,6 millioner i bidrag til morselskapet i konsernet hans.

Fra ABC Eiendom, som morselskapet heter, tok Meyer ut 3,2 millioner i utbytte på toppen av lønna. I tillegg bidro morselskapet med 600.000 kroner til en gullsmedforretning hvor Meyers kone er daglig leder.

En privat suksess

Tidlig på 2000-tallet tok SV initiativ til barnehagereformen, som

skulle sikre barnehageplass til alle. For å sette fart på utbyggingen fikk private barnehager samme støtte som kommunale.

Det var altså et politisk valg at private aktører skulle drive barnehager. Meyer var en aktør staten ønsket i jakta på full barnehagedekning.

I denne perioden dreiv Meyer sine to første barnehager gjennom et enkeltpersonforetak. I 2008 opprettet han aksjeselskapet ABC Eiendom. Det gjorde det mulig å flytte overskudd mellom barnehagene og morselskapet uten å måtte betale utbytteskatt.

Under morselskapet skapte han i årene som fulgte, underskogen av selskaper vi finner i dag.

I pengeflyten mellom dem ligger noen av svarene på hvordan han har klart å bygge seg opp en så stor privat rikdom.

Leier ut til seg selv

Fram til 2005 hadde Meyer drevet barnehager i bygg han leide av andre. Nå kjøpte han en ny barnehage med bygg.

Dermed kunne han skille bygget ut i et eiendomsselskap som krevde husleie fra barnehagen. I

FAKTA

Små barn, store penger:

- I en serie artikler gjør Klassekampen denne uka et dypdykk i private barnehager. Vi følger pengene og undersøker hva kommunale tilskudd og foreldrebetaling går til.

- Rundt halvparten av norske barnehagebarn går i private barnehager.

- I går viste vi hvordan de fire største kjedene nå eier hver tredje privatbarnehage. Lønnsomheten i kjedene er skyhøyt over det som er normalt for andre privateide barnehager.

- På torsdag kan du lese om hvordan det gikk til at Halden ble et mekka for private barnehager – og hva som er konsekvensene.

Klassekampen i går.

Diskerud Meyer titter ut på sin aller første barnehage, Solbakken naturbarnehage, som han begynte å drive i 1996.

dag har Meyer skilt ut to barnehagebygg i slike eiendomsselskaper.

Husleia de to barnehagene betaler, ligger langt over normal leie både i Halden og i Norge sett under ett: Nasjonalt betalte barnehager i 2019 11.659 kroner per barn per år. Meyer tar henholdsvis 18.750 og 18.970 per barn per år fra sine barnehager.

Ser vi på kvadratmeterpris, tegner samme bilde seg. Etter et tilsyn ved en annen privat barnehage i samme by, Klengstua,

krevde kommunen tilbakebetalt penger fra eieren, blant annet fordi husleia var for høy.

Statsforvalteren i Oslo og Viken støttet kommunen og fastslo at markedspris for Klengstua maksimalt kunne være 1300 kro-

ner per kvadratmeter. Meyers kvadratmeterpris er 1650 og 1723.

I barnehageloven heter det at beløpene som går mellom barnehagen og selskap i samme konsern, ikke skal overstige det som

” Jeg er ikke uenig i at jeg tjener bra. At jeg kan kjøpe meg et glass vin hvis jeg har lyst til det.

TORMOD DISKERUD MEYER, BARNEHAGEEIER

ville vært fastsatt mellom uavhengige parter.

Forskningsinstituttet Telemarksforskning har i en rapport fra 2019 funnet at det er dyrere å leie barnehagebygg fra samme konsern enn å leie fra eksterne eller å eie lokalene selv.

– *Tjener du penger på barnehagedrift ved å leie bygg dyrt av deg selv?*

– Det har ikke noen betydning.

– *Du kan sette husleia selv?*

– Det kan jeg ikke. Det er markedsleie og skal dokumenteres av ekstern takstmann, sier Meyer.

Lagde en luksusbarnehage

Mens Solbakken er den eldste, har Meyer et spesielt forhold også til Høvleriet barnehage. Det er hans drømmebarnehage, den største og nyeste.

– Det er veldig morsomt, for denne har jeg tegna og bygga selv, sier han.

Meyer viser oss det som kunne vært et moderne høyfjellshotell for miniatyrmennesker. Han viser fram en moderne gymsal, et svømmebasseng, en ballbinge og et elektronisk klatrestativ med lys og touchfunksjon. De 35 millionene han har brukt, har vært en god investering. Halden hadde barnehagemangel da Høvleriet åpnet, og barnehagen ble full med en gang.

For å komme dit han er i dag, har Meyer pantsatt huset sitt flere ganger, sier han. Pantsatt, bygget seg opp, frigjort kapital og pantsatt igjen. Helt til han satt trygt i det og vel så det.

– **Jeg er ikke uenig i at jeg tjener bra. At jeg kan kjøpe meg et glass vin hvis jeg har lyst til det.**

– *Det går unormalt bra sammenlignet med andre barnehager organisert i aksjeselskap?*

– Ikke hvis du deler på alle barna jeg har. Å drive en liten barnehage er ikke så lønnsomt. Det er ikke mange som er aleine om å drive mange. Da ser det ut som Tormod Meyer tjener mye. Det er ikke noe feil med finansieringsordninga, for den lille barnehagen trenger den marginen den har.

– *Trenger du det samme?*

– Ja. For jeg veit ikke hva som kommer neste år. I 2020 var det en helt annen virkelighet. Men jeg trenger ikke den marginen jeg hadde i 2019.

Ble godt betalt av kommunen

Meyer hevder 2019 var et unntaksår fordi kommunen ga ham unødige mye penger. Kommunen må gi samme beløp per barn til private aktører som de selv brukte to år tidligere. Har kommunen høye utgifter ett år, betyr det ekstra store overføringer til Meyer to år seinere.

I 2019 fikk Meyer større overføringer enn normalt. Dette som følge av at kommunen i 2017 brukte mer penger per barn selv.

– *Hva skjer med pengene på veien før de blir utbytte?*

– Jeg har egen vaktmester. Hvis et barn tegner på veggen, maler jeg over før neste barn kommer og tegner. Hvis du går til en kommunal barnehage, ser de ikke ut. Det er ikke gjort noe siden 1970. Jeg kan drive billige fordi jeg tar vare på bygningene.

– *Bare derfor?*

– Nei, ikke bare derfor. Men

SKAPERKRAFT: Tormod Meyer mener han er en vanlig mann fra Halden, som er glad i barn og har skapt noe flott i en liten kommune.

det er ett eksempel av mange ting, sier Meyer.

Det er delvis riktig at 2019 var et helt spesielt år. Tilskuddet fra kommunen var høyere enn året før, men også i 2018 gikk Meyers drift godt nok til at han tok 5,3 millioner i utbytte.

Leier seg ut til barnehagene

I tillegg til barnehagene og de to eiendomsselskapene finner vi selskapet TDM i konsernet hans.

Selskapet leverer vaktmester, regnskap og it-service til barnehagene. Meyer fakturerer en timepris som varierer mellom 600 og 742 kroner for slike tjenester. Han har ansatt en regnskapsfører, en vaktmester og seg selv i dette selskapet.

– Hvis jeg graver i Skogkanten barnehage, fakturerer jeg barnehagen for det. Så fakturerer jeg for regnskapsfører og vaktmester. Det er billigere enn å kjøpe tjenesten eksternt. Fordi jeg har seks barnehager, kan jeg fordele kostnaden på flere barn, sier han.

I 2019 betalte TDM 2,2 millioner kroner i lønn til de tre ansatte. Av dette fikk Meyer 1,2 millioner, inkludert frynsegoder verdt 200.000.

Meyer sitter på alle sider av bordet under transaksjoner mellom selskapene sine.

Partier på venstresida mener internfakturering utgjør et smutthull i lovverket som skal begrense lønnsomheten til private barnehager.

Firmahytte på Beitostølen

I 2013 kjøpte Tormod Meyer privat en ny og moderne ferieleilighet på Beitostølen. Fem år senere solgte han den til sitt heleide TDM AS. Samme år begynte de seks barnehagene hans å overføre til sammen 240.000 kroner i året til TDM for leie av ferieleiligheten.

De faste årlige leieavtalene er inngått mellom hver av de seks barnehagene og TDM, atter en gang med Meyer på begge siderne av bordet.

De ansatte kan benytte leiligheten som firmahytte mot et lite vederlag. Ved utgangen av 2021, etter fire års utleie, har Meyers selskap mottatt nesten én million kroner i leie fra de seks barnehagene. Selskapet hans betalte 3,2 millioner kroner for leiligheten.

Som daglig leder for barnehagene kan Meyer bestemme at barnehagene skal leie leiligheten. Som daglig leder i TDM kan han selv sette prisen.

Klassekampen har undersøkt om leieprisen er innafor normalen. Ut fra leilighetens størrelse, beliggenhet og alder, framstår den høy, skal vi tro folk som omsetter hytter og leier ut i området.

En aktør sier til Klassekampen at man ved full utleie til operatører og direktosalg kan komme over 200.000 kroner, og kanskje også opp til 240.000.

– Men mitt inntrykk er at markedet ligger et stykke under 200.000 for en leilighet på denne størrelsen, sier aktøren.

– Det er et personalgode til alle ansatte i barnehagene. Hvis du tar vare på dine ansatte, trives de på jobb og blir der. Det kommer barna til gode, sier Meyer.

– Hvorfor er leia så høy?

– Leia er basert på taksten på

leiligheten, i tillegg dekker den felleskostnader til sameiet, strøm, kommunale kostnader et cetera, svarer Meyer.

Lave personalkostnader

I 2019 brukte private barnehager i Norge i snitt 80 prosent av driftsinntektene på lønn. Meyer brukte mellom 66 og 74 prosent, viser tall fra Fagbladets nettportal Barnehagesjekken.

– Sparer du penger ved å holde lønnskostnadene nede?

– Det er annerledes nå, etter bemanningsnormen, sier Meyer.

Han hevder at også Halden kommunes egne barnehager ligger under landsgjennomsnittet.

Før august i 2019 fantes ingen regel for hvor mange voksne barnehagene måtte ha per barn. Det betydde at hvis kommunen la seg på et bemanningsnivå, fikk de private barnehagene penger til å gjøre det samme – men kunne fritt velge å bruke pengene på andre ting.

Nå må alle barnehager ha én voksen per seks barn over tre år og én voksen per barn under tre år.

– Nå er det helt låst, ingenting å gå på, sier Meyer.

Bemanningsnormen har tvunget ham til å beholde mer av pengene i barnehagen. Meyer håper tilskuddene blir mer stabile framover, sånn at han kan planlegge bedre.

– Jeg må sikre meg, så jeg må spare hele tida. Det året jeg ikke klarer det, fordi satsen er veldig lav, må jeg bruke pengene. Hvis jeg sparer hele tida, og det blir bedre neste år, så har jeg tjent pengene du spør om. Hvis jeg i fem år sparer, og jeg til slutt veit at jeg ikke trenger pengene, så kan jeg ta dem sjøl, sier Meyer.

Gullsmed og grønne skoger

Morselskapet ABC Eiendom eier også et selskap som ikke har noe med barnehagedrift å gjøre: Gullsmed Camilla AS.

Daglig leder Camilla Thomsen Meyer er kona til Tormod Meyer. Gullsmeden har gått med underskudd hvert år siden oppstarten i 2017.

I 2019 overførte Meyers barnehagekonsern 600.000 kroner til gullsmeden. Camilla Thomsen Meyer ønsker ikke å stille til intervju med Klassekampen, og Tormod Meyer presiserer at det er han som gjennom sitt konsern eier gullsmeden. Kona er bare ansatt der, sier han.

Meyer sier de 600.000 kronene skal tilbakebetales den dagen gullsmeden går i pluss.

Vi har kjørt fra den siste barnehagen på runden og er på vei tilbake til sentrum i Halden, en av kommunene i Norge som sliter mest økonomisk. Vi spør hvordan det har seg at noen av barnehagepengene han får inn fra kommunen og fra foreldrene, ender opp som gullsmykker.

– Det (gullsmeden, journ. anm.) er eid av ABC Eiendom, sier Meyer.

– Hvorfor har du gjort det sånn?

– Jeg har ikke andre holdingselskaper å gjøre det med.

– Det er gått konsernbidrag til Gullsmed Camilla fra andre deler av selskapet, barnehagene?

– Nei, fra holdingselskapet. Det er en helt vanlig måte å gjøre det på.

– Synes du det er greit?

NYTT: Tormod Meyer viser fram et digitalt lekeapparat med lys og touchfunksjon i sin største og nyeste barnehage, Høvleriet.

MOTIVASJON: Tormod Meyer tror ikke noen private aktører ville velge å drive barnehager hvis det ikke var mulig å tjene penger på det.

– Om det er greit? Hvis jeg ikke hadde overført konsernbidraget dit, kunne jeg tatt det som utbytte og satt det inn som innskudd. Så det er det samme hvordan du gjør det.

– Du tenker ikke på hvordan det ser ut?

– Jeg har ikke dårlig samvittighet for det. Men hvordan det ser ut? Skattemessig er det mye lurere å gjøre det sånn. Hvis jeg hadde tatt det som utbytte først, måtte jeg skatta av det, og så sette inn pengene som er ferdig skatta. Det er jo derfor jeg gjør det, sier Meyer.

Liten i Norge og verden

De største barnehageaktørene i Norge omsetter for milliarder i året. I den målestokken er ikke Tormod Diskerud Meyer noen stor fisk. Han er snarere et eksempel på hva som er mulig å få til som en helt vanlig privat barnehageeier i Norge.

Meyer lurer på hvorfor vi er interessert i ham, som han kaller «lille Tormod Meyer fra Halden»: En vanlig mann, som ifølge ham selv bare er glad i barn og har fått til noe fint i en liten kommune.

Han mener selv at overføringen til konas gullsmed er uproblematisk og at leieprisen han

tar for barnehagelokalene og for firmahytta til de ansatte, er innafor grensa.

Med et samlet utbytte på ni millioner over tre år, en lønn på 3,3 millioner og også bidrag til gullsmeden kona driver, er det ikke tvil om at han har nytt stor privat suksess på å drive de seks barnehagene. Det ser han ingen problemer med. Meyer synes ikke det er problematisk å tjene penger på barnehage. Han tror ingen private aktører ville velge å drive barnehage, hvis ikke det var å lov å tjene penger på det.

– Hadde jeg bare hatt én barnehage, måtte jeg solgt huset mitt i fjor. Jo større vi er, jo tryggere er de ansatte. Derfor er det viktig å bli stor nok. Er du liten, dør du.

– Er du liten?

– Nei, jeg er jo størst i Halden. Men jeg er liten i Norge og verden, sier han.

ainah@klassekampen.no
havard@klassekampen.no

77 Det er veldig morsomt, for denne har jeg tegna og bygga selv.

TORMOD DISKERUD MEYER, BARNEHAGEEIER